

ศาสตร์พระราชากับความมั่นคงของมนุษย์ : ชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ (มุเซอ) จังหวัดตาก
The King's philosophy and Human Security: Hill tribe groups at Tak Province

สิทธิเดช วงศ์ปัทมญา* วรสันต์ บุรณากาญจน์ **เสริมศิริ อัครพุฒิพันธ์*** วรณพร พุทธภูมิพิทักษ์ ****

Sittidet wongpratya* Vorasun Buranakarn** Sermsiri Akaraputipun***

Wannaporn Buddhapoompitak****

สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในพระราชูปถัมภ์*

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย***

นักวิชาการอิสระ****

The Association of National Defence College of Thailand Under The Royal Patronage of His
Majesty The King. *

Faculty of Architecture Chulalongkorn University.**

Invited lecturer Mahachulalongkornrajavidyalaya university***

Independent researcher****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ ประกอบด้วย 3 โครงการย่อย 1.) สติชุมชนคนอยู่กับป่า 2.) สถาปัตยกรรมชุมชน คนอยู่กับป่า 3.) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่ชุมชน มีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ 1.) เพื่อศึกษาบริบทวิถีชีวิตและความมั่นคงของชุมชน 2.) เพื่อเผยแผ่และน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่ชุมชน 3.) เพื่อสร้างนวัตกรรมทางความคิดชุมชนสู่ท้องถิ่น 4.) เพื่อพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิตชุมชนตามแนวทางศาสตร์พระราชา 5.) เพื่อเทิดพระเกียรติในหลวงรัชกาลที่ 9 รัชกาลที่ 10 และพระบรมวงศานุวงศ์ ประชากรที่ศึกษาจำนวน 1,135 คน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า 1.) ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลาหู่ (มุเซอ) มีบริบทวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ภาษา ทศนคติ ค่านิยม เป็นของตนเองอย่างเคร่งครัด ชัดเจนสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน มีความผูกพันกับสถาบันกษัตริย์ 2.) ชุมชนได้น้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตั้งแต่ พ.ศ.2517 3.) ผู้นำชุมชนได้รับการติดต่อทางปัญญาคณะความรู้ศาสตร์พระราชามาได้หลัก 5 มิติและสามารถนำไปขยายผลเชิงประจักษ์ทางสหวิทยาการอย่างเป็นรูปธรรม 4.) ชุมชนยังคงอัตลักษณ์ชนเผ่าของตนอย่างเคร่งครัดและเชื่อมั่นในหลักศาสนาพุทธควบคู่กับความเชื่อดั้งเดิม สถาปัตยกรรมชุมชนคนอยู่กับป่าได้รับอิทธิพลจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกหล่อหลอมต่อการล่มสลายทางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันความมั่นคงชีวิตมนุษย์ด้านสิทธิชุมชนคนอยู่กับป่ามีขีดจำกัดด้านต้นทุนชีวิต เกิดปัญหาความทับซ้อนกับที่ดินทางราชการ และประการสุดท้าย ชุมชนแห่งนี้เป็นต้นแบบของการน้อมนำศาสตร์พระราชามาในหลวงรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 มาประยุกต์ใช้จนได้ผลลัพธ์ในเชิงประจักษ์ ปัจจุบันส่วนราชการและชุมชนต่าง ๆ ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ : ศาสตร์พระราชา, สติชุมชน, ความมั่นคงของมนุษย์, เผ่าลาหู่ (มุเซอ)

Abstract

This research is Applied research consists of 3 specific research topics as: 1) The Human Rights of Community in the National Forest 2.) Community Architecture in the National Forest 3.) Buddhist Propagation to the Community in the National Forest. There are 5 objectives as: 1.) to study community context, community way of life and human security 2.) to disseminate and bring the King Rama IX's philosophy science to the community 3.) to create community innovative ideas to the local 4.) to develop community ability and life quality according to the King Rama IX's philosophy guidelines. 5.) To honor the King Rama IX, the reign of the King Rama X, and the Thai royal family.

This research methodology used qualitative research methods and participatory action research methods with 1,135 local community members as statistical population.

The results of the research were as follows: 1.) The Lahu tribal community (Lahu) has a context, culture, tradition, way of life, history, beliefs, languages, attitudes, values and values. Having ties with the monarchy 2.) The community has brought the King Rama IX 's philosophy as a way of life since 1974 3.) The community leaders have been developed intellectual knowledge from the King Rama IX's philosophy which contains the 5-dimensional principle and distribute actual multi-disciplinary results 4) The community still strictly maintains its tribal identity and believes along with Buddhism principles and traditional beliefs. The community architecture and local people the national forest has been influenced by the changing world trend with risk of the cultural collapse. At the same time, a limitation of human rights and community security in national forest area, has brought up the problems with government lands. 5) finally, The Lahu community is a empirical model of the application results of King Rama IX and King Rama X. Nowadays, government agencies and communities have learned and visited Lahu community as learning resources and eco-tourism.

Keywords: 1. King philosophy Science 2. Human right 3. human security 4. Lahu

บทนำ

“คำว่าชาวบ้านนี้ก็จักเรียกชาวบ้านก็ได้ ชาวเขาก็ได้ก็เป็นชาวบ้านทั้งนั้น เคยไปถามชาวเขาพูดถึงเรื่องว่าจัดทำโครงการอย่างไร อะไรเราก็ช่วยกันนะ คำบอกเล่าหมู่เฮาก็เป็นคนไทยเหมือนกัน...ก็หมายความว่าคนไทยเป็นชาวบ้านทั้งสิ้นช่วยกันทำ เขาก็อยากอยู่ในกฎหมายทำงานที่สุจริต หรือถ้าเราทำอะไรที่มีเหตุผล เขาก็จะช่วยรักษาป่า 3 อย่างให้เรา...” (พระบรมราโชวาท พระราชทานในวันเปิดสัมมนาการเกษตรภาคเหนือ สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จ.เชียงใหม่ 26 กุมภาพันธ์ 2524) จากกระแสพระราชดำรัสฯ สะท้อนให้เห็นพระเนตรที่ยาวไกลเข้าใจสภาพปัญหาของเหล่าพสกนิกรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และราษฎรผู้ด้อยโอกาสที่กำลังประสบปัญหาความขัดแย้งกับภาครัฐและความเหลื่อมล้ำทางสังคมของผู้ด้อยโอกาสโดยเฉพาะปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินทับซ้อนกับพื้นที่ราชการ

ชาวไทยภูเขาเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ป่าภูเขาในพื้นที่ 17 จังหวัดทางภาคเหนือของไทย มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ เป็นของตนเองประกอบด้วย ม้ง (แม้ว) เมี่ยน (เย้า) ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) อาข่า (อิก้อ) ลาหู่ (มุเซอ) ลีซู (ลีซอ) ลัวะ ขมุ และถิ่น ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอยู่ในลักษณะ “คนชายขอบ” ซึ่งปัญหาความยากจนจะเป็นต้นเหตุของทุกปัญหา (ส่วนทะเบียนราษฎร สำนักงานทะเบียน กรมการปกครอง . 2542. หน้า 3-4; สิทธิเดชวงศ์ปรัชญา.2550. หน้า 1-5)

ชาวไทยภูเขาเผ่ามุเซอ (ลาหู่) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ลำปาง กำแพงเพชร น่าน และเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มุเซอดำ (ลาหู่) และมุเซอเหลือง (ลาหู่สี) มีความเชื่อภายใต้ปรัชญาของ “ใต้ฟ้าสี่คราม สรรพสิ่งลิขิตฟ้าและพรุ่งนี้ดีกว่าวันนี้เสมอ” มีสมญานามว่า “พรานป่า” กลุ่มชาติพันธุ์เผ่ามุเซอ มีประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ภาษา ความเชื่อ ที่ละเอียดอ่อน มีการแบ่งกลุ่มภายในของความเป็นลาหู่ (มุเซอ) ที่ซับซ้อน สำหรับชาวไทยภูเขาเผ่ามุเซอ (ลาหู่) ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษานี้เป็นกลุ่มลาหู่ (มุเซอดำ) เรียกโดยทั่วไปว่า “มุเซอดำแดง” มีความเคร่งครัดในวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ และมีความผูกพันกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (พระเจ้าอินดราธิปไตยในขณะนั้น) จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ที่ชุมชนแห่งนี้ ที่ได้น้อมนำศาสตร์พระราชเข้าสู่วิถีชีวิตชุมชนและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นต้นมา (สิทธิเดช วงศ์ปรัชญาและคณะ.2559 ; ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงของจังหวัดในประเทศไทย.2554)

ความสำคัญของปัญหา พบว่าชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าหนึ่งที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเองภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมของไทย มีความเข้มแข็งการดำรงชีวิตภายใต้แนวทางศาสตร์พระราช แต่ขาดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าไทยอื่น ๆ คณะผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาครั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นพลวัตในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทวิถีชีวิตและความมั่นคงมนุษย์ของชุมชน
2. เพื่อเผยแพร่และน้อมนำศาสตร์พระราชเข้าสู่ชุมชน
3. เพื่อสร้างนวัตกรรมทางความคิดชุมชนสู่ท้องถิ่น
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิตชุมชนตามแนวทางศาสตร์พระราช
5. เพื่อเทิดพระเกียรติในหลวงรัชกาลที่ 9 รัชกาลที่ 10 และพระบรมวงศานุวงศ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร /พื้นที่

ศึกษาเฉพาะคือ ชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่(มุเซอ) จังหวัดตากประชากรกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย บ้านส้มป่อย หมู่ 5, บ้านห้วยปลาหลด, บ้านมุเซอใหม่ หมู่ 8 ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จำนวน 223 ครอบครัว (915 คน); เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช; เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พ่อค้า แม่ค้าตลาดมุเซอใหม่ พุทธอุทยาน 2 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,135 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

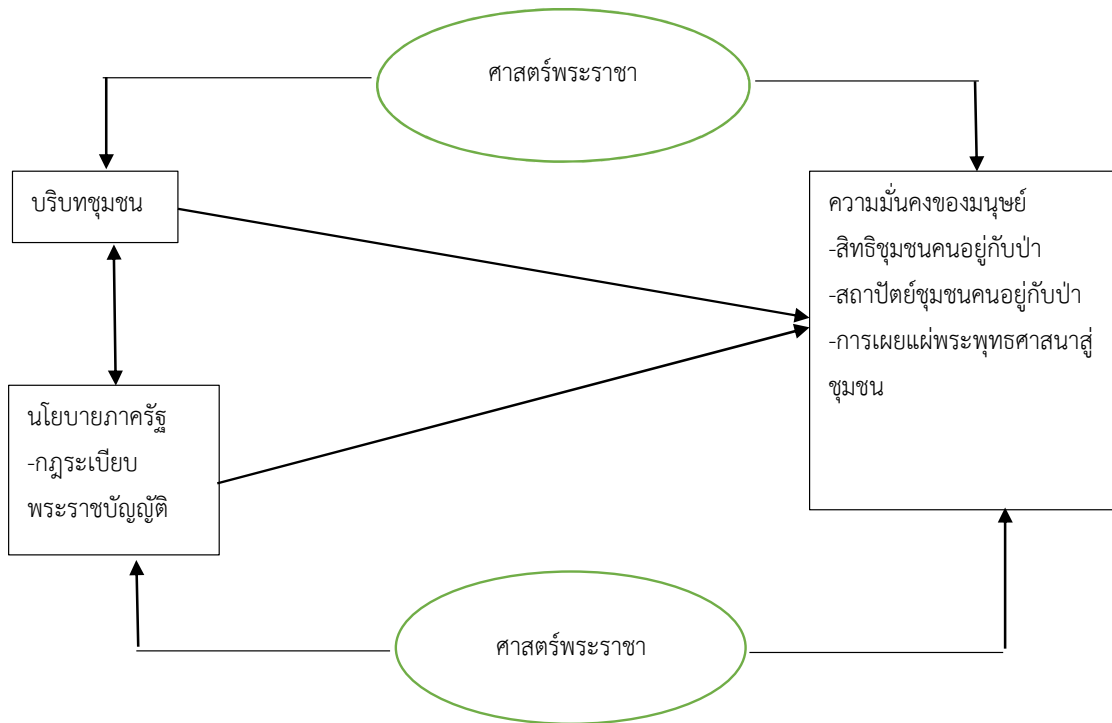
ศึกษาเฉพาะ ศาสตร์พระราชากับความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย บริบทวิถีชีวิตชุมชน สิทธิชุมชน การนำศาสตร์พระราชาเข้าสู่ชุมชน การพัฒนาศักยภาพชุมชน, สถาปत्यชุมชนคนอยู่กับป่า การเผยแพร่ศาสนาพุทธสู่ชุมชน ซึ่งเป็นโครงการวิจัยย่อยภายใต้กรอบแนวคิดหลัก 3 โครงการ คือ 1. โครงการสิทธิชุมชนคนอยู่กับป่า 2. โครงการสถาปत्यชุมชนคนอยู่กับป่า 3. โครงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ชุมชน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่ 1 มกราคม 2561 – 15 มกราคม 2562

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรใช้สำหรับการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย บริบทชุมชนนโยบายภาครัฐ/กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ
2. ตัวแปรตาม คือ ความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ สิทธิชุมชนคนอยู่กับป่า,สถาปत्यชุมชนคนอยู่กับป่า, การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ชุมชน

ทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีความเกี่ยวพัน (Linkage Theory) (Rosenau.1969.pp.1-56) เชื่อว่าปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะมีความเกี่ยวพันระหว่างปัจจัยแวดล้อมภายใน และปัจจัยแวดล้อมภายนอก ซึ่งจะมีอิทธิพลปฏิภาคต่อกัน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
2. ทฤษฎีความขัดแย้ง

เดวิด ล็อกวูด (David Lockwood.1956) ; สุภางค์ จันทวานิช. (2554) เชื่อว่าปัจจัยที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งประกอบด้วย 1.) ความเหลื่อมล้ำของการอยู่ร่วมกัน 2.) การแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 3.) การเอาเปรียบกันระหว่างกลุ่มภายในสังคม 3.ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Gibney&Hansen.2005) เชื่อว่าการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรมจะมีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ 1.) การอยู่ร่วมกันอย่างผสมกลมกลืน 2.) การอยู่ร่วมกันแบบขัดแย้งกัน ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสมานฉันท์ในการอยู่ร่วมกันประกอบด้วย 1.) ลดความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรม 2.) ให้ความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกัน

2. แนวคิดศาสตร์พระราชของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นศาสตร์ที่สำคัญและมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาป้องกันหรือแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์แก่เหล่าพสกนิกรและมวลมนุษยชาติให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน พระองค์ทรงเน้นเรื่องการพัฒนา “คน” หมายถึง “การกระทำใด ๆ ต้องระเบิดจากข้างใน” นั่นคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชนให้พร้อมที่จะพัฒนาเสียก่อน แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชประกอบด้วย 5 มิติ คือ 1. มิติเข้าใจเข้าถึงและพัฒนา 2. มิติภูมิสังคม 3. มิติหลักทรงงาน 23 ข้อ 4. มิติการสร้างคนด้วยการศึกษาและการเรียนรู้ 5. ใช้หลัก 3 ป. คือ ปฏิบัติ ปฎิบัติ ปฎิเวศ สำหรับหัวใจของศาสตร์พระราช ก็คือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา (Science of development) ศาสตร์แห่งการครองตน (Science of behavior) และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกัน (Science of co-existence) ในส่วนของศาสตร์พระราชเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ยังสามารถครอบคลุมเกี่ยวโยง เช่น ด้านการจัดการน้ำ ดิน ป่า และสิ่งแวดล้อม เกษตรทฤษฎีใหม่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สหกรณ์ รวมถึงนวัตกรรมและพลังงาน นอกจากนี้ ในหลวงรัชกาลที่ 10 ได้พระราชทานแนวทางให้รัฐบาลและประชาชนยึดเป็นหลัก ปฏิบัติ 9 แนวทาง คือ 1.) ให้รัฐบาลช่วยเหลือประชาชน 2.) ทำทุกวิถีทางให้ประชาชนมีความสุข 3.) รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี 4.) สร้างภูมิคุ้มกันภัยคุกคาม 5.) สร้างระบบการศึกษาที่ดี 6.) ส่งเสริมจิตอาสา 7.) ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม 8.) ให้ข้าราชการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี และ 9.) สืบสานพระราชปณิธานในหลวงรัชกาลที่ 9 (พระกระแสน้ำส่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 7 สิงหาคม 2560) ซึ่งการประชุมครั้งที่ 2 HSN (Human Security Network) เครือข่ายความมั่นคงมนุษย์ วาระ ระหว่างปี.2558-2559 ประธานยังได้มุ่งเน้นและผลักดันประเด็นหลัก 5 ประการคือ 1.) ประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2003 ที่เกี่ยวเนื่องความมั่นคงของมนุษย์ 2.) การป้องกันความเสี่ยงจากภัยพิบัติ 3.) การสาธารณสุข 4.) หลักนิติธรรม และ 5.) การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ประการสำคัญ ไทยยังตระหนักถึงนโยบายการทูตสาธารณสุข โดยการส่งเสริมประเด็นสาธารณสุขเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ เพราะปัญหาการสาธารณสุขไม่ได้เป็นประเด็นเฉพาะของภายในประเทศหนึ่งประเทศใด ซึ่งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขต้องอาศัยความร่วมมือของทุกประเทศ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2560 มาตรา 70 รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564 หน้า 1-80) ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทยยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 9-11 ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ เป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ 4.0 ตลอดจนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ 20 ปี โดยแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดแผนงานและโครงการที่สำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลงาน

เป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรก เพื่อเตรียมความพร้อม คน สังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กับยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อสร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบครบวงจร เช่น การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไข เพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือจากคนจนภาคเกษตรกรรมที่ไร้ที่ดินทำกิน ฯลฯ สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน ซึ่งจะสอดคล้องกับการวิจัยชิ้นนี้ ที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำโดยสันติวิธี

ในงานวิจัยของสิทธิเดช วงศ์ปรัชญาและคณะ.(2559). เรื่องสันติวิธีธุรกิจชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาเผ่ามูเซอจังหวัดตาก ยังพบว่า 1.) ขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายการดำเนินงานของทางราชการขาดความเข้าใจ เข้าถึง และขาดธรรมาภิบาลในการแก้ไขปัญหา พรบ.อุทยานแห่งชาติฯ ประกาศทับพื้นที่อยู่ชุมชนจนนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและขาดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ 2.) มีขีดจำกัดการพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน แนวทางการแก้ไข 1.) การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับชุมชนแก้ไขปัญหาตามหลักนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ (แนวพุทธ) 2.) ทบทวนกฎระเบียบข้อบังคับระดับกระทรวงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง 3.) ส่งเสริมชุมชน/ข้าราชการให้เกิดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงร่วมกัน และงานวิจัยของ Zequan (2001,pp.389-390) แห่ง National University of Singapore ได้พบว่า การศึกษามีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงศักยภาพของชนกลุ่มน้อย ทั้งด้านเอกลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ ค่านิยม และความเชื่อ ซึ่งจากการศึกษาชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนานและสิบสองปันนา) พบว่า การยกระดับทางการศึกษาเข้าไปยังท้องถิ่นของชนกลุ่มน้อยสามารถทำให้ลดความแตกต่างทั้งด้านเอกลักษณ์และชาติพันธุ์ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนในสังคมมากขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำเครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย
 - 1.) การเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (ข้อมูลทุติยภูมิ)
 - 2.) การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการสังเกต ประกอบด้วย
 - 2.1) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (In Formal Interview) ประกอบด้วย
 - 2.1.1) การสัมภาษณ์เชิงบรรยาย (Narrative interview)
 - 2.1.2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
 - 2.1.3) สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)
 - 2.1.4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
 - 2.2) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นการสุ่มตัวอย่างกลุ่มเป้าหมาย
 - 2.3) วิธีการสังเกต
 - 2.3.1) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) โดยการดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ 2561 – ปัจจุบัน (15 มกราคม 2562) ด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่อง
 - 2.3.2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การสังเกตวิธีนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะคนในอย่างใกล้ชิด โดยผู้วิจัยได้เข้าสู่ชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการทำวิจัย

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research :Par) เข้ามาใช้ประกอบกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการเข้าถึงข้อมูลอย่างถูกต้องและลึกซึ้ง สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาได้จริง ทั้งในแง่เชิงวิชาการและการยอมรับจากผู้มีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือ ชาวบ้าน นักวิจัย และนักพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. พบว่า ปัญหาสิทธิชุมชนคนอยู่กับป่า เกิดจากความทับซ้อนเชิงนโยบาย และการใช้อำนาจนิติรัฐ แสดงความเป็นเจ้าของพื้นที่ โดยขาดข้อมูลการประกาศกฎหมายที่ต้องดำรงความเป็นธรรมกับผู้ปฏิบัติและผู้ได้รับผลกระทบ ขณะที่ชุมชนกลุ่มเป้าหมาย มีบริบทวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ ภาษา ความเชื่อ ฯลฯ ตามวิถีชนเผ่าลาหู่ (มุเซอ) และเป็นต้นทุนเชิงวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเคร่งครัด มีความผูกพันและยึดมั่นต่อสถาบันกษัตริย์อย่างมั่นคง แต่ขาดความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะสิทธิการครอบครองสิทธิที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำกินเป็นของชุมชน ปัจจัยการแก้ไขปัญหาคือการแก้ไขกฎหมายให้เป็นธรรมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ชุมชนได้นำเสนอศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้อย่างได้ผลสัมฤทธิ์ แต่ไม่ได้รับการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ องค์กร มูลนิธิต่าง ๆ หลายหน่วยงานที่เข้าไปเกี่ยวข้องขาดองค์ความรู้ศาสตร์พระราชาอย่างชัดเจน และขาดความมุ่งมั่น กลับแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการฉกฉวยความดี และผลงานของผู้อื่น โดยอ้างว่าชุมชนแห่งนี้ประสบความสำเร็จเกิดจากองค์กรของตน จึงเข้าขายคอร์รับชั่นความดีของผู้อื่นอีกด้วย สถาปัตยกรรมชุมชนยังคงดำรงอัตลักษณ์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3. ปัจจุบันชุมชนได้รับการติดต่อทางปัญญจาก 3 แหล่งเรียนรู้ คือ 1.) จากการฝึกฝนหาความรู้ของผู้นำชุมชน ที่น้อมนำพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 9 และในหลวงรัชกาลที่ 10 มาประยุกต์ใช้อย่างมุ่งมั่น 2.) จากความเป็นโลกาภิวัตน์ ประสบการณ์จากองค์ความรู้บรรพบุรุษ และ 3.) ความเชื่อมั่นต่อพระพุทธศาสนา โดยมีพระอาจารย์เด่น นันทิโย (อดีตเป็นเจ้าอาวาสพุทธอุทยานบ้านห้วยปลาหลด) เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยภูเขาทุกเผ่าและประชากรที่อยู่ใกล้เคียง และความเข้าใจปัญหาของหัวหน้าอุทยานฯ ตากสินมหาราช และอธิบดีกรมอุทยานคนปัจจุบัน ทำให้คลี่คลายปัญหาได้ในระดับหนึ่ง และ 4.) จากคณะวิจัยได้อบรมให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4. การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชากรมีขีดจำกัดทางกฎหมาย เพราะชุมชนอยู่ในเขตอุทยานฯ ขาดความมั่นคงของมนุษย์ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติฯ และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ขาดสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และถนนที่มาตรฐานเข้าสู่ชุมชน ขาดเทคโนโลยีทางการศึกษาสาเหตุจากการขาดไฟฟ้า แต่ในวิกฤตก็เป็นโอกาส ปัญหาดังกล่าวสามารถทำให้ชุมชนอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรมของตนได้อย่างเป็นต้นแบบ เช่น การใช้วิถีชีวิตเชิงสถาปัตยกรรมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่า ความเชื่อทางศาสนาพุทธและผีบรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด และป้องกันการบุกรุกของกลุ่มทุนในรูปแบบต่าง ๆ ปัจจัยสำคัญคือ ความเชื่อมั่นต่อผู้นำตามธรรมชาติของตนและพระฝ่ายปฏิบัติ

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 5. ปัจจุบันประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการยอมรับจากส่วนราชการ ภาคประชาชน ในการเป็นต้นแบบคนอยู่กับป่าในระดับหนึ่ง แม้ว่าในอดีตที่ผ่านมาจะมีปัญหาที่เกิดจากข้าราชการที่เกี่ยวข้องหาผลประโยชน์จนเกิดความขัดแย้งภายในชุมชน และบุคคลนอกชุมชน ข้าราชการบางส่วนที่ไม่เข้าใจกฎข้อห้าม และประเพณีของชนเผ่ามีพฤติกรรมส่วนตัวด้านชู้สาวจึงกระทบกับความเชื่อของชุมชน ผิดผีของชนเผ่า ปัจจุบันแม้ข้าราชการบางคนย้ายออกจากพื้นที่ไปแล้วก็ยังคงมีอำนาจและอิทธิพล และยังสร้างความขัดแย้งอยู่เสมอ

ความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ของชุมชนชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่ (มุเซอ) แห่งนี้ เป็นผลจากในหลวงรัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ทรงเสด็จเยี่ยม และให้ความเมตตาส่งเสริม ตลอดจนพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่ได้พระราชทานแนวทางการปฏิบัติ จนทำให้ชุมชนประชากรกลุ่มเป้าหมายต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงควรเทิดพระเกียรติพระองค์ท่านเพื่อปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าได้น้อมรำลึกตลอดไป

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ 1.) บริบทวิถีชีวิตและความมั่นคงมนุษย์ของชุมชน ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่า หรือที่เรียกว่า “ชาวไทยภูเขา” เผ่าลาหู่ (มุเซอ) มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ อัตลักษณ์ คุณค่า เป็นของตนเอง มีวิถีชีวิตอยู่กับป่า ประชากรกลุ่มเป้าหมายบ้านห้วยปลาหลด และบ้านมุเซอใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช โดยเข้าอยู่ก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ 9 พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตาฯ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ทรงเสด็จเยี่ยมบ้านห้วยปลาหลด เมื่อ 26 มกราคม 2517 ส่วนบ้านสัมปออยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติฯ ทรงมีพระราชดำริแนวทางศาสตร์พระราชารักษาอยู่กับป่า การใช้ประโยชน์จากป่าให้กับชุมชนที่ปรับเสด็จ ปัจจุบันได้รับการยกย่องว่าเป็นชุมชนที่รักษาป่าต้นน้ำเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับศาสตร์พระราชาทิ้ง 5 มิติที่เน้นเรื่องการพัฒนา “คน” หมายถึงการกระทำใด ๆ ต้องระเบิดจากข้างใน จะพบว่าประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีการรวมตัวกันประกอบอาชีพทางการเกษตร ลักษณะวนเกษตร การใช้ประโยชน์จากป่าและการดำรงชีพในป่าอย่างพอเพียง เข้าใจธรรมชาติของป่า เข้าใจภูมิสังคมและบริบทเชิงวัฒนธรรมของตน นำหลักทรงงานของพระองค์ท่านมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตน โดยทดลองการนำพืชเศรษฐกิจเมืองหนาว และการปลูกผักเพื่อการดำรงชีพ และนำมาขายในตลาดมุเซอที่พระองค์ท่านมีพระราชดำริให้ปลูกและสร้างตลาดชาวเขา ปัจจุบันเรียกว่า “ตลาดมุเซอ” จึงเป็น “นวัตกรรมทางปัญญาที่ครอบคลุมสหวิทยาการ” และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน แต่ปัญหาสำคัญที่ประชากรกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถดำรงชีพให้เกิดความมั่นคงชีวิตมนุษย์ก็คือการขาดปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต ขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ตามรายงานการประชุมของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) “การพัฒนามนุษย์ 1994; มติ ครม.ลง 30 สิงหาคม 2548 และ 18 ธันวาคม 2550” “คุณค่าพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย 3 เรื่อง คือ 1.) การมีเสรีภาพหรือปลอดภัยจากความกลัว 2.) การมีเสรีภาพปลอดภัยจากความขาดแคลน และ 3.) ความเท่าเทียม เป็นผลจากขาดสิทธิชุมชนถิ่นที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการได้รับผลกระทบด้านการศึกษาอย่างน่าห่วงใย ทั้งนี้เพราะประชากรกลุ่มเป้าหมาย บ้านห้วยปลาหลด บ้านมุเซอใหม่และตลาดมุเซออยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติฯ แม้ว่าชุมชนและตลาดจะสร้างมาก่อน แต่การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติฯ เป็นการ ประกาศทับพื้นที่ ส่งผลให้ขาดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน และการพัฒนาทางการศึกษา แม้ว่าจะมีโรงเรียนบ้านห้วยปลาหลด ซึ่งอยู่ในชุมชนแต่ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาแห่งชาติได้ เนื่องจากไม่สามารถนำไฟฟ้าแรงสูงเข้าสู่ชุมชนได้ เนื่องจากเป็นเขตอุทยานแห่งชาติฯ เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้า ส่งผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพราะความมั่นคงของมนุษย์คือ “การมีที่ดินและน้ำเป็นของตนเอง มีสิทธิชุมชนถิ่นที่อยู่อาศัย” ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ มักเกิดความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ ที่บางส่วนขาดความเข้าใจ ประวัติศาสตร์ สังคมพหุวัฒนธรรม การประกาศ

พื้นที่ทับซ้อน โดยขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อหลักนิติรัฐ นิติธรรม และปัญหาต่าง ๆ จึงสอดคล้องกับพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9 เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2544 “.....ประชาชนที่อยู่ในประเทศเขามีมานานแล้ว แต่ก็ไม่เป็นคนไทย คือ เขาถือว่าไม่เป็นคนไทย แท้จริง เขาอยู่และเกิดในเมืองไทย แต่ก็ไม่ได้รับประโยชน์ของความเป็นไทย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเหมือนกัน เพราะว่าถ้าหากว่ามีคนอยู่ในเมืองไทยและก็มีคนน้อยใจมาก ไม่มีใครเอาใจใส่ก็จะทำให้ความมั่นคงของประเทศด้อยไป.....” และกระแสพระราชดำรัสเมื่อ 27 มิถุนายน 2516 “....เราจะเอากฎหมายป่าสงวนฯ ไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนแล้วเพิ่งไปสงวนทีหลัง โดยขีดเส้นบนกระดาษก็ดูชอบกลอยู่ แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อขีดเส้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าตรามาเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ว่าถ้าตามธรรมชาติใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้น เขาอยู่ก่อนเขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์ หมายความว่า ทางราชการบุกรุกบุคคล ไม่ใช่บุคคลบุกรุกบ้านเมือง....” และยังขัดแย้งกับแนวทางพระราชทานของในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่ยึดหลักปฏิบัติให้รัฐบาลช่วยเหลือประชาชน ทำทุกวิถีทางให้ประชาชนมีความสุข ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ให้ข้าราชการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมจิตอาสา สืบสานพระราชปณิธานรัชกาลที่ 9 (พระกระแสรับสั่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 10 เมื่อ 7 สิงหาคม 2560) จากปัญหาข้างต้นจึงส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่ความขัดแย้งที่ทำให้เกิดสำนึกความเป็นชาติพันธุ์และชนเผ่าชาตินักความเป็นไทย ปัญหาความขัดแย้งที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ วัฒนธรรมการดำรงชีพ ขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหา และมีส่วนซ้ำเติมความขัดแย้งอันเกิดจากความเชื่อ ความเหลื่อมล้ำในการอยู่ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา. 2550;2559 ; Hunt.1997 ; Anderson.1992) จากการแก้ไขปัญหามาของจีน พบว่า มีปัญหาความขัดแย้งเช่นเดียวกัน เพราะมีความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าเช่นกัน จีนแก้ไขปัญหาโดยการยกระดับการศึกษาเข้าไปยังท้องถิ่น เพื่อลดความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำ และให้เกิดความสำนึกรักพวกพ้อง เริ่มเข้ากับชนกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zequan.2001; Johnson.2000;Tatu.2004;Comrie and Kupa.(1999).ซึ่งหากปล่อยให้เกิดความเหลื่อมล้ำจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540,2550,2560;ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ;แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ; นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2558-2564) ที่บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สิทธิของบุคคล ชุมชน และการเข้าช่วยบริหารจัดการเกี่ยวกับที่ดิน น้ำ พลังงาน เพื่อฟื้นฟูจารีตประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ การเสริมสร้างรากฐานความมั่นคง เพื่อตอบสนองความมั่นคงที่ยั่งยืนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อสร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบครบวงจรเพื่อลดปัญหาจึงสมควรมีการทบทวนนโยบายและ พ.ร.บ. เกี่ยวกับที่ดินอุทยานแห่งชาติฯ โดยมีการตรวจสอบข้อมูลการเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ หากพบว่าการเข้าอยู่มาก่อนประกาศ พ.ร.บ. ควรมีการทบทวนนโยบายและการแก้ไข พ.ร.บ.ให้เป็นธรรมตามหลักนิติรัฐและนิติธรรม เพื่อลดความขัดแย้ง จะพบว่าสาเหตุของความขัดแย้ง ประกอบด้วย 1.) พื้นฐานเบื้องหลังของสาเหตุ (Background) 2.) ความเชื่อ (Belief) 3.) ผลประโยชน์ (Benefit) 4.) ศาสนา (Religion) 5.) การถูกเหยียดหยามและความเหลื่อมล้ำ (Race) และแหล่งทรัพยากร (Resources) เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างผสมกลมกลืน ลดปัญหาความขัดแย้งที่ดินทับซ้อนระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนที่กำลังเป็นชนวนสำคัญพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ

สำหรับปัญหาของประชากรกลุ่มเป้าหมายก็มีความหลากหลายสาเหตุเช่นกัน ปัจจัยหลักได้คือพหุวัฒนธรรมเข้ามาอยู่เมื่อประมาณ 70 กว่าปีที่ผ่านมานี้ สาเหตุของประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ความไม่เข้าใจการปกป้องสิทธิของตน เนื่องจากขาดการศึกษา ไม่เข้าใจภาษาพื้นราบ และมีชีวิตอยู่ป่าห่างไกลสถานที่ทางราชการ และความเจริญ ทำให้ไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ปัญหาการทับซ้อนที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราชมีความขัดแย้งกับชุมชนมาอย่างยาวนาน แต่ปัจจุบันจากการที่หัวหน้าอุทยานฯ ใช้หลักการบริหารความขัดแย้งด้วยการเจรจา จึงทำให้ความขัดแย้งลดลง ต่างฝ่ายต่างเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนตามกฎหมาย แต่กลับมีมูลนิธิบางองค์กรมาสร้างปัญหาทำให้เกิดความสับสนในพื้นที่

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2. การเผยแพร่และการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่ชุมชน เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะศาสตร์พระราชามีความครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ตั้งแต่จิตอาวูทางความคิด จนถึงหลักการปฏิบัติ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การนำผลการปฏิบัติสู่สาธารณชนขณะที่ยังคงดำรงอัตลักษณ์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วงที่ผ่านมาประชากรกลุ่มเป้าหมายได้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 9 มาทรงเป็นแนวทางในการปฏิบัติตั้งแต่ครั้งเสด็จเยี่ยมเมื่อ 26 มกราคม 2517 มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เลิกปลูกฝิ่นและทำไร่เลื่อนลอย หันมาใช้ประโยชน์จากป่าและทำวนเกษตรและทำการค้าที่ตลาดมูเซอ จนเป็นที่ประจักษ์ สภาพปัจจุบันชุมชนแห่งนี้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ “คนอยู่กับป่า การทำฝายชะลอน้ำและกักเก็บน้ำ จนภาครัฐภาคประชาชนต่างเข้าไปเรียนรู้ในชุมชนในลักษณะต่าง ๆ แต่ในสภาพความเป็นจริง เป็นเพียงนำประสบการณ์และหลักปฏิบัติเผยแพร่ให้ผู้สนใจทราบเท่านั้น มีมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์พระราชากลับไม่เข้าใจ “ศาสตร์พระราชา” แต่มุ่งที่จะฉกฉวยผลประโยชน์ทางชื่อเสียงและอื่น ๆ และอ้างว่าองค์กรของตนเป็นผู้ริเริ่มให้ชุมชนแห่งนี้ประสบความสำเร็จ มีการเข้าไปหาผลประโยชน์ดังกล่าว จนเป็นที่เบียดเบียนของชุมชนและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช เพราะโดยสภาพความเป็นจริง ความสำเร็จทั้งหมดเกิดจาก “ความเชื่อมั่นและความจงรักภักดีต่อในหลวงรัชกาลที่ 9 และสถาบันพระมหากษัตริย์” และจากพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบางคนและบางมูลนิธิดังกล่าว จึงไม่สอดคล้องกับ “ศาสตร์พระราชา” และการเผยแพร่ศาสตร์พระราชา เนื่องจากศาสตร์พระราชามีความยิ่งใหญ่ครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ตั้งแต่การจิตอาวูทางความคิด การวิเคราะห์หาหนทางปฏิบัติ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลและการปฏิเวธ การนำไปสู่หัวใจของศาสตร์พระราชาคือ ศาสตร์แห่งการพัฒนา (Science of development) ศาสตร์แห่งการครองตน (Science of behavior) และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกัน (Science of co-existence) ที่เน้นเรื่องการพัฒนา “คน” เป็นหลัก นอกจากนั้นยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีความเกี่ยวพัน (Linkage Theory) ; ทฤษฎีความขัดแย้งและทฤษฎีความสัมพันธ์ (Rosenau.1969.pp.1-56 ; สุภาภรณ์ จันทวานิช.2554 ; David Lockwood.1956 ; Gibney& Hansen.2005) ดังนั้นการเผยแพร่ศาสตร์พระราชาสู่ชุมชนต้องมีความชัดเจน ผู้เผยแพร่จะต้องเป็นต้นแบบของการปฏิบัติหน้าที่ที่มีหัวใจของศาสตร์พระราชายูอยู่ในตน เข้าใจทั้งหลักวิชาการและหลักปฏิบัติในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วย ศาสตร์พระราชาคือองค์ความรู้ที่พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ โดยเฉพาะในหลวงรัชกาลที่ 9 นำมาให้ราษฎรใช้ปฏิบัติต่อสู้กับความยากจน ด้วยการจิตอาวูทางปัญญาให้กับประชาชน และรวบรวมศาสตร์ทุกสาขาไว้ด้วยกัน จึงมีคุณูปการต่อปวงชนอย่างหาที่สุดมิได้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างนวัตกรรมทางความคิดสู่ชุมชนท้องถิ่น เป็นการปฏิบัติที่เป็นผลจากการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน โดยนำหลักทั้ง 5 มิติ การเผยแพร่และให้เข้าใจหัวใจของศาสตร์พระราชานำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะประชากรกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็น “คนชายขอบ” ที่คนส่วนใหญ่ไม่

เข้าใจ สังคมพหุวัฒนธรรมจะมองอย่างหลวมๆ การเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ามีขีดจำกัดในการเรียนรู้ที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและทุนทางเศรษฐกิจ แต่ในมุมกลับกันก็มีทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่ การได้เรียนรู้ศาสตร์พระราชา และเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษา จะสามารถทำให้ทุนทางวัฒนธรรม (ประกอบด้วย 2 คุณค่า คือ 1.) คุณค่าทางเศรษฐกิจของปัจเจกชนและชุมชน 2.) คุณค่าทางจิตใจให้เกิดสำนึกการเป็นคนไทยและรักท้องถิ่น เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง การเผยแพร่ดังกล่าว ประชากรกลุ่มเป้าหมาย สามารถที่จะนำไปต่อยอดทางความคิด นำไปสู่การตีความทางความคิดสู่นวัตกรรมทางความคิดของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้กระแสความเป็นโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดความมั่นคงในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนรากหญ้าได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะสังคมพหุวัฒนธรรมมีมูลค่าอยู่ในชุมชนท้องถิ่น โดยไม่ต้องแสวงหาเพียงแต่สืบทอด อนุรักษ์ ส่งเสริมและต่อยอดก็จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ทางปัญญาอย่างมีคุณภาพ

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 4. การพัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิตชุมชนตามแนวทางศาสตร์พระราชา จะเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของมนุษย์ (การประชุมครั้งที่ 2 HSN (Human Security Network) เครือข่ายความมั่นคงมนุษย์ วาระ ระหว่างปี.ย.2558-2559 ; รายงาน การประชุมของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNPD) “การพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 1994” ; ในหลวงรัชกาลที่ 10 “หลักปฏิบัติพระราชทาน 9 ประการ”) การพัฒนาศักยภาพคุณภาพชีวิตตามแนวทางศาสตร์พระราชาของประชากรกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ได้นำหลักพัฒนาจิตใจแนวพุทธโดยพระอาจารย์ เด่น นันทิโย ได้เข้าสู่ชุมชนแห่งนี้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2526 และเผยแพร่ธรรมะในชุมชนแห่งนี้จนเป็นที่ยอมรับควบคู่กับความเชื่อบรรพบุรุษและผีของชนเผ่า โดยนำหลักธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิบัติภาวนาสู่ชุมชน ทำให้เกิดสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ 2 สถาบัน คือ 1.) ความเชื่อมั่นต่อสถาบันกษัตริย์ที่เกิดจากการเสด็จเยี่ยมของในหลวงรัชกาลที่ 9 2.) หลักพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เข้าใจหลักธรรมชาติขณะเดียวกันการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตของชุมชน คือการที่พระอาจารย์ เด่น นันทิโยและพระสงฆ์สายปฏิบัติร่วมกับชุมชนสร้างโรงเรียน และนำหลักพระพุทธศาสนาเข้าสู่ชุมชน รวมทั้งจากสถาบันชุมชนของชนเผ่าลาหู่ (มูเซอ) เชิงวัฒนธรรมจะพบว่าการสร้างบ้านเรือน สถานที่ตามความเชื่อ (ลานจะคิ) พื้นที่ทำกิน รวมทั้งสุสานบรรพบุรุษ จะมีการกำหนดพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วนไม่ห่างไกลกันมากนัก ประการสำคัญคือ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความมั่นคงการตั้งถิ่นฐานทางกายภาพของชุมชนในระดับหนึ่ง แต่ปัจจัยที่มีผลกระทบต่องิเลสจิตชุมชน คือความมั่นคงในการเป็นเจ้าของถิ่นฐานในฐานะคนไทยและอยู่อาศัยมาก่อนการประกาศของทางราชการเป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งหากนำหลักคิดด้านรัฐศาสตร์แนวพุทธและสถาปัตยกรรมชุมชนมาสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องนำ 3 หลักมาพิจารณา คือ 1.) หลักคิด (หลักปรัชญา) 2.) หลักภาษาสโลและโวหาร 3.) หลักสารัตถะ มาใช้อย่างมีธรรมาภิบาล ในหลักที่ 1. หลักคิด (หลักปรัชญา) เป็นเรื่ององค์ความรู้ และข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น จะพบว่าชุมชนประชากรกลุ่มเป้าหมายอยู่ก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ แต่ขาดเอกสารสิทธิการครอบครอง ขณะที่อุทยานแห่งชาติฯ มี พ.ร.บ.รองรับและเป็นเจ้าของพื้นที่ตามหลักนิติ แต่หลักรัฐศาสตร์แนวพุทธและหลักสถาปัตยกรรม ที่เน้นไม่เปลี่ยนวิถีชีวิตคนแต่จะร่วมกันพัฒนา เข้าใจในหลักอริยสัจ 4 นอกจากนั้นศาสตร์พระราชาและพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับคนอยู่กับป่า (กระแสพระราชดำรัสเมื่อ 27 มิถุนายน 2516 ; 31 ธันวาคม 2521 ; เมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2544 และพระบรมราโชวาทเมื่อ 25 มีนาคม 2524) จะพบว่า พระองค์มีความมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาของราษฎรในระดับรากหญ้า และสำนึกความเป็นข้าราชการที่ดี ของรัฐให้ตระหนักในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นองค์รวม อย่างบูรณาการทุกภาคส่วน เข้าใจสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลง เพื่อความผาสุกของประชาชน

ภายใต้หลักนิติรัฐ นิติธรรมดั่งนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ “การประสานความคิดระหว่างเจ้าหน้าที่ ประชากร กลุ่มเป้าหมาย และรัฐบาลเข้าแก้ไขปัญห” เช่น การออกโฉนดชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความมั่นคง และอุทยานแห่งชาติฯ ก็ได้ประโยชน์จากข้อตกลงที่ชุมชนจะต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประการสำคัญเป็นการป้องกันการบุกรุกของกลุ่มนายทุน และได้อาสาสมัครปกป้องป่าตามแนวพระราชทานในหลวงรัชกาลที่ 10 คือการสร้างจิตอาสาให้กับสังคม และยังเป็นต้นแบบของการแก้ไขปัญหการบุกรุกป่า การทำลายสภาพสิ่งแวดล้อม ลดความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับรัฐ และความเหลื่อมล้ำ เป็นการใช้ศาสตร์พระราชสร้างความมั่นคงให้กับมนุษย์ และเป็นต้นแบบคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน เพราะการออกโฉนดที่ดินของชุมชนจะไม่สามารถซื้อขายได้ และผู้อยู่นอกชุมชนก็ไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนและยังสามารถดำรงอัตลักษณ์ สืบสานวิถีชีวิตชนเผ่าและสถาปत्यชุมชนได้อย่างยาวนาน ซึ่งทั้งอุทยานฯ ชุมชนกลุ่มเป้าหมายและนโยบายการรักษาป่าเพื่อส่วนรวมต่างได้ประโยชน์ร่วมกัน ในหลักที่ 2 คือหลักภาษาลีลาโวหาร ข้าราชการและประชากรกลุ่มเป้าหมายจำเป็นต้องเจรจาและร่วมกันศึกษาและแก้ไขปัญหาย่างบูรณาการและมีธรรมาภิบาล ในหลักที่ 3 หลักสารัตถะ คือหลักการที่ทุกฝ่ายต้องเคารพและยอมรับความจริง และแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ทั้งหลักฐานนิติศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการยอมรับความคิดเห็นต่าง และใช้หลักของศาสตร์พระราชามาช่วยแก้ไขปัญหาย่างมีธรรมาภิบาลและบูรณาการทุกภาคส่วนร่วมกันแก้ไขปัญห

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 5. เพื่อเกิดพระเกียรติในหลวงรัชกาลที่ 9 รัชกาลที่ 10 และพระบรมวงศานุวงศ์ การที่ชุมชนประชากรกลุ่มเป้าหมายได้น้อมนำพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 และพระบรมวงศานุวงศ์ และนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ จนประสบผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมชนเผ่า ถือว่าเป็นต้นแบบของการนำศาสตร์พระราชามาเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ แต่อาจมีปัญหที่เกิดจากระบบนิติรัฐและนิติธรรมที่นโยบายภาครัฐและดำเนินกิจกรรมเชิงนโยบายของส่วนราชการที่ผ่านมาก็ตาม แต่ความมุ่งมั่นของชุมชนฯ ในการน้อมนำพระราชดำรัสฯ ความผูกพันกับสถาบันกษัตริย์และหลักธรรมทางศาสนาพุทธผ่านพระสาวยปฏิบัติ ทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคจนเป็นที่ปรากฏ จึงสมควรที่จะใช้ชุมชนแห่งนี้เป็นต้นแบบของการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติจริง เพื่อเกิดพระเกียรติในหลวงรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ต่อไป และอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการปฏิบัติ

1.1 เพื่อการแก้ไขปัญหาย่างเบ็ดเสร็จและเป็นองค์รวม ควรให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ เป็นเจ้าภาพหลักในการศึกษาและดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะนำมาเพื่อประโยชน์1. ในการปฏิบัติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 กำหนดอนุกรรมการร่วมกันระหว่างอุทยานฯ และชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญห ทั้งในเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ร่วมกันระหว่างชุมชนกับอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์พิทักษ์ป่าและสิทธิชุมชนให้สอดคล้องและเป็นไปตามกรอบรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิชาการ

2.1 ควรมีการศึกษาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ และชนเผ่าอื่นในภาพรวม เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรม และเพื่อคุณค่าของความเป็นไทย

2.2 ควรศึกษาโอกาสและภัยคุกคามที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำในการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรม

2.3 ควรให้มีการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ และสังคมพหุวัฒนธรรม ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา และการศึกษาหลังวัยเรียน โดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เพื่อปลูกสำนึก ทดแทนคุณแผ่นดินและควรนำเสนอให้ทุกฝ่ายรับทราบ และปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม นำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

เอกสารอ้างอิง

- กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.(2516). [ออนไลน์].เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2558. จาก<https://th.wikiquote.org/wiki/>. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
- กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9.(2544).[ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2561.จาก http://www.rdpb.go.th/rdpb /visit/philosophy of _sufficiency_economy.html.
- กระแสพระราชดำรัสพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ 10 (2560). [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 10 พฤษภาคม 2561. จาก<https://m.facebook.com/thestandardth/ posts/1755236904769194:0>
- ทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูง 20 จังหวัดในประเทศไทย.(2554). กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(ฉบับที่ 12). กองแผนงาน.[ออนไลน์].เข้าถึงข้อมูลวันที่ 1 มีนาคม 2561. จาก planning2.mju.ac.th/wtms_documentDownload.aspx?id= MJM3ODk=
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี.(2561). สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.(2560). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.พิมพ์ที่:สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- วรสันต์ บุรณากาญจน์. (2552). บ้านพอเพียง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน Sufficient Home: Environmental and Energy Conservation. ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีอาคารและ สิ่งแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บริษัท สุขุมวิทมีเดียมาร์เก็ตติ้ง จำกัด. โดยทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- วรสันต์ บุรณากาญจน์. (2555). พลิกโฉมแกนความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมยั่งยืน The New Paradigm Shift for Sustainable Architecture. บริษัท อาร์ต คลับ จำกัด. ISBN 978-616-305-047-2

-
- สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา.(2550). **ชนกลุ่มน้อยชาวไทยภูเขากับความมั่นคงของชาติ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง.** ดุษฎีนิพนธ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). **ทฤษฎีสังคมวิทยา.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- ประมวลกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย.(2542). สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง.โรงพิมพ์อสาารักษาดินแดน กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ
- Anderson.B.(1992). **The New World Disorder.** The New Lift Review, I (193), 3-14Comrie and Kupa. (1999). **communicating with Maori: Can public relations become bicultural?** Public Relations Quarterly.
- David Lockwood. (1956). **Some Remarks on “The Social System”.**British Journal of Sociology, Vol.19, No2.
- Gibney&Hansen. (2005), yang (2002:269-275); E-Wilma van den Veen.20. GLOBAL MIGRATION PERSPECTIVES No. 22 January 2005 beyond the bounds of responsibility: western states and measures to prevent the arrival of refugees.
- Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (1997). **Organization Behavior.** 6th ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Rosenau. (1969). **Linkage politics.** New York: The Free Press. pp.1-56